

МИОДРАГ М. ТОДОРОВИЌ
Филозофски факултет
Скопје

УДК 929:821.14'02+821.124

**ДУШИЦА ПЕТРУШЕВСКА
(1920-2008)**

Тивко и ненаметливо како што живееше, во Скопје почина Душица Петрушевска, класичен филолог и универзитетски професор на Филозофскиот факултет по предметот Историја на Стара Грција и Рим кој го држеше пред студентите на катедрите за историја и класична филологија. Универзитетската кариера ја започнува на Катедрата за историја при Филозофскиот факултет на која останува сè до своето заминувањето во пензија.

Проф. Душица Петрушевска е родена 1920 година во Белград. Во родниот град завршува класична гимназија со одличен успех, а подоцна 1945 година дипломира на Катедрата за класична филологија на Филозофскиот факултет во Белград. По Втората светска војна, заедно со својот сопруг Михаил Д. Петрушевски доаѓа во Македонија каде што истовремено почнуваат да ги обавуваат своите универзитетски и гимназиски должности.

Свесни за значењето и улогата што ја имаат класичните јазици без кои не може ниту една држава која држи до себе, до своето минато и иднина, тие се зафаќаат со сите сериозни предизвици и проблеми кои се во тоа време пред нив. Тоа е особено значајно ако се знае дека Македонија има богато античко културно наследство кое е неистражно.

Благодарение на својата класична наобразба стекната на Белградскиот Универзитет, таа веднаш се зафаќа со подучувања на младите средношколци, вљубени во класичните јазици. Како професор по старогрчки и латински јазик работи во гимназијата „Јосип Броз Тито“. Со невиден ентузијазам се зафаќа со создавањето на еден библиотечен фонд без кој не може ниту една институција од ваков вид. Во многу краток

временски период набавени се потребни книги и списанија од областа на класичните јазици и историјата на старите народи од земјата и странство. Некои книги од тоа време и денес претставуваат реткост не само кај нас туку и надвор од нашата земја.

Проф. Петрушевска со посебен жар се посветува на педагошко-дидактичките методи во изучувањето на класичните јазици и нивните дисциплини. Тоа особено ги истакнуваме поради фактот, што во тоа време, за прв пат на македонскиот литературен јазик се преведуваат делата од богатото античко книжевно наследство: творците на епската поезија, писателите, трагичарите, философите, историчарите и др. И не само тоа, туку на македонскиот литературен јазик исто така за прв пат се вршат и лекторските вежби од старогрчки и латински јазик. Со тоа македонскиот јазик влегува во светската културна ризница на јазици на кои се преведени дела од античката книжевна традиција.

Со своето доаѓање на Катедрата за историја на Филозофскиот факултет во 1958 година, таа се зафаќа изворно, од прва рака, да ги преведува и толкува историјата на Стара Грција и Рим, такви како што се запишани во делата на античките извори. Всушност, тоа се првите преводи на македонски јазик на грчките и римските историчари, соопштени на студенти кои ги сочувале во нивните белешки.

Овде треба да се подвлече и нејзината заложба за воведување и изучување на историјата на античка Македонија, преку една систематска анализа каде што би се проучувало античкото наследство на почвата на Македонија. Во тој потфат би биле вклучени повеќето сродни разновидни дисциплини од класичната филологија, како на пример, археологијата, епиграфијата, нумизматиката и др.

Опусот на нејзините научни трудови не е голем. Тоа се статии од областа на класичната филологија и историја, објавени во *Годишниниот зборник* на Филозофскиот факултет, во списанието *Историја*, како и во *Жива антика*, првото научно списание од областа на класичната филологија за кое, не директно туку индиректно, е сведок од неговиот прв број и за кој се интересираше сè додека имаше сили.

Трудовите од областа на класичната филологија, главно можат да се поделат во две целини. Тоа се трудови од

дидактиката на класичните јазици и стати од областа на микенологијата најмладата научна дисциплина во класичната филологија. Во тој контекст, овде посебно го издвојуваме трудот на Dušica i Mihail D. Petruševski, "Najstariji pisani podaci o zanatstvu na Balkanu", објавен во *Godišnjak III*, Centar za balkanološka ispitivanja, Sarajevo 1965. Преку, подробна анализа на микенските текстови кои сведочат за богато украсени микенски садови, мебел, коли и други предмети, тие доаѓаат до заклучок за еден префинет вкус што го негувале микенските владетели и нивните мајстори, а со тоа и за културниот живот на Микенците и нивното разновидно занаетчиство.

Со својот сопруг, академик Михаил Д. Петрушевски, таа учествувала на повеќе домашни и меѓународни конгреси и собири од областа на класичната филологија и микенологијата.

Сепак, тешко ѝ паѓа болеста, а потоа во 1990-та и смртта на нејзиниот сопруг. Неможејќи да ја преболи таа загуба, исцело се повлекува од јавниот и културниот живот во својот скроман дом, во светот и мирот на антиката.

Пред неколку години, сепак собра сили на Институтот за класични студии при Филозофскиот факултет да подари вредни книги од семејната библиотека, кои денес се водат како „Книжевен фонд академик Михаил Д. Петрушевски“. За тој несебичен гест соработниците на Институтот длабоко ѝ се благодарни.

Авторот на овие редови како впрочем и некои други класични филолози ја имаше можноста да ја почувствува топлината на домот на семејството Петрушевски, за кого го врзуваат сеќавања и спомени кои остануваат длабоко врежани за секогаш.